

Εκδήλωση
“Ισότητα Ανδρών και Γυναικών -
Η Νέα Διάσταση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση”
1 Ιουνίου 2007

«Συμμετοχή στο Εκλέγειν και το Εκλέγεσθαι: Ίσες Ευκαιρίες για Πολίτες με Αναπηρία»

Κύριοι υπουργοί, κυρία Δήμαρχε,
Κυρίες και κύριοι,

Αισθάνομαι μεγάλη χαρά, που βρίσκομαι σήμερα ανάμεσά σας στη Λευκωσία.

Σίγουρα, η ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ευρωπαϊκή οικογένεια δημιουργεί νέες προοπτικές ανάπτυξης και ευημερίας για τον όμορφο αυτό τόπο.

Σήμερα σε ολόκληρη την Ευρώπη, η γυναίκα αποκτά ρόλους που, έως πρόσφατα, φαινόταν αδιανόητο να έχει. Αναλαμβάνει επιχειρηματικές δραστηριότητες. Ασκεί επαγγέλματα στα οποία δεν μετείχε παλαιότερα. Διακρίνεται στο χώρο της επιστήμης. Συμμετέχει ενεργά στο δημόσιο βίο. Παρά την πρόοδο που έχει συντελεσθεί τις τελευταίες δεκαετίες, η αριθμητική παρουσία των γυναικών σε κυβερνητικές θέσεις δεν είναι ικανοποιητική, ούτε βέβαια και οι συνθήκες πρόσβασης των γυναικών στην πολιτική. Αυτό το πρόβλημα συνδέεται με το γενικότερο θέμα της ίσης μεταχείρισης των γυναικών. Είναι συνάρτηση των δυνατοτήτων που τους προσφέρονται για να μπορέσουν να συμμετάσχουν στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

Είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό το γεγονός ότι η αντιμετώπιση των αρνητικών διακρίσεων που υφίστανται οι γυναίκες δεν είναι πια ευχολόγιο και ευκαιρία διακήρυξης καλών προθέσεων, αλλά είναι υποχρεωτική ευρωπαϊκή πολιτική. Η ελληνοκυπριακή κοινωνία όπως και η ελλαδική, έχουν αποδείξει ότι αποδέχονται ισότιμα την προσφορά της γυναίκας και του άνδρα. Έχουν αποδείξει ότι τιμούν με την ψήφο τους, τους άξιους και ικανούς να προσφέρουν ιδέες και καινοτόμες προτάσεις για την ανάπτυξη

της χώρας. Στην Ελλάδα μάλιστα, με το Νόμο 2910 του 2001 έχει εισαχθεί ποσόστωση συμμετοχής των γυναικών κατά 1/3 σε όλα τα ψηφοδέλτια των δημοτικών και Νομαρχιακών εκλογών. Ενώ με τον νόμο 2839/2000, έχει εισαχθεί ανάλογη ποσόστωση του 1/3 σε όλα τα όργανα λήψης αποφάσεων του Δημοσίου, καθώς και τις επιχειρήσεις και οργανισμούς που εποπτεύονται από αυτό και την Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Σίγουρα όμως παρά τις ρυθμίσεις, και στην Ελλάδα και στην Κύπρο υπάρχει ένα μεγάλο ποσοτικό έλλειμμα σ' ότι αφορά τη συμμετοχή της γυναίκας στα κοινά και ιδιαίτερα στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Αξίζουν πολλά συγχαρητήρια στους διοργανωτές της σημερινής εκδήλωσης που είχαν την πρωτοβουλία να συναντηθούν τόσο σημαντικές προσωπικότητες για να συζητήσουν αυτό το θέμα.

Παρόλο που η σημερινή εκδήλωση έχει ως θέμα τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική και στην τοπική αυτοδιοίκηση, επιτρέψτε μου να αναφερθώ σε μια άλλη, εξ ίσου σημαντική διάσταση αυτού του θέματος: Τη συμμετοχή των πολιτών με αναπηρία στην πολιτική.

Στο Βερολίνο τον περασμένο Ιανουάριο, το έτος 2007 ανακηρύχθηκε ως Ευρωπαϊκό Έτος Ίσων Ευκαιριών για όλους. Στόχος του έτους είναι η άρση των αρνητικών διακρίσεων κατά των ατόμων με αναπηρία και η όσο το δυνατόν ουσιαστικότερη παροχή ίσων ευκαιριών για συμμετοχή με νόημα σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής: στην εκπαίδευση, στην εργασία αλλά και στην πολιτική.

Και λέω «όσο το δυνατόν», αναφερόμενη στις ίσες ευκαιρίες, γιατί εκ των πραγμάτων τα άτομα με αναπηρία δεν θα μπορούσαν ποτέ να ακυρώσουν τα βάσανα και τις δυσκολίες που υποχρεούνται να υπομένουν εξαιτίας της αναπηρίας, και επομένως οι ευκαιρίες που πρέπει να τους δίνονται με κάθε δυνατό τρόπο, μπορούν μόνο να τους ενισχύσουν, σε ένα άνισο αγώνα ζωής, στον οποίο πρέπει να κάνουν πολύ μεγαλύτερη προσπάθεια από τους αρτιμελείς συνανθρώπους τους, για να πετύχουν αυτά που οι άλλοι επιτυγχάνουν με το προνόμιο της αρτιμέλειας.

Επίσης, πριν από 2 μήνες, τον Μάρτιο, υπεγράφη στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών η Διεθνής Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Τη συγκεκριμένη σύμβαση την υπέγραψε και η Ευρωπαϊκή Ένωση. Όλες οι συμβαλλόμενες χώρες υποχρεούνται πλέον να αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία ως υποκείμενα δικαιωμάτων, τα οποία καθορίζονται πλήρως μέσα από τα 50 άρθρα της Σύμβασης και καλύπτουν κάθε τομέα της ανθρωπίνης δράσης.

Αγαπητοί φίλοι,

Μπροστά σ' αυτές τις σημαντικές εξελίξεις, η Κύπρος και η Ελλάδα δεν πρέπει να μείνουν αμέτοχες και απαθείς. Οι διακρίσεις που υφίστανται καθημερινά οι συμπολίτες μας με αναπηρία σε όλο το φάσμα της ζωής τους παραμένουν πολλές. Αυτό αποτυπώνεται και στην κοινοτική δημοσκόπηση του «Ευρωβαρομέτρου», η οποία δημοσιοποιήθηκε πριν από μερικούς μήνες. Σύμφωνα με τη δημοσκόπηση, σχεδόν το 80% των Ευρωπαίων πιστεύει ότι η αναπηρία αποτελεί κοινωνικό μειονέκτημα, ενώ το 90% πιστεύει πως η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να αναλάβει δράσεις για την άρση των εμποδίων που οδηγούν τα άτομα με αναπηρία σε καθεστώς αποκλεισμού.

Αυτά τα στοιχεία αναδεικνύουν, με τον πιο σαφή τρόπο, την ανάγκη να προχωρήσουμε σε συγκεκριμένα μέτρα προστασίας των δικαιωμάτων αυτής της ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας.

Αγαπητοί φίλοι,

Πρέπει να γίνει κάτι σαφές. Τα άτομα με αναπηρία δεν θέλουν την ελεημοσύνη κανενός. Θέλουν ευκαιρίες. Ευκαιρίες να εργασθούν, να αναδείξουν τις ικανότητες τους. Ευκαιρίες να ζήσουν μια φυσιολογική ζωή όπως όλοι οι υπόλοιποι πολίτες. Δυστυχώς όμως τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν στην προσπάθεια τους να ζήσουν μια ζωή χωρίς διακρίσεις

είναι πολλά. Βασική προϋπόθεση για την καταπολέμηση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν είναι η συμμετοχή τους στο δημόσιο βίο.

Δεν μπορεί καμία πολιτική να επιτύχει, εάν δεν συμμετέχουν οι ίδιοι οι πολίτες με αναπηρία στο σχεδιασμό της. Δεν είναι λογικό οι πολίτες με αναπηρία να είναι παθητικοί δέκτες πολιτικών που τους αφορούν όταν αυτές σχεδιάζονται από αρτιμελείς χωρίς καν να ερωτηθούν οι ίδιοι.

Πρέπει οι ίδιοι να συμμετέχουν στη δημιουργία των λύσεων για τα προβλήματα τους.

Τα ερωτήματα που προκύπτουν απαιτούν συγκεκριμένες απαντήσεις από όλα τα κόμματα και στην Ελλάδα και στην Κύπρο.

Θέλουμε τους πολίτες με αναπηρία στο προσκήνιο ή στο περιθώριο της πολιτικής;

Θέλουμε να ενθαρρύνουμε την είσοδο πολιτών με αναπηρία στη Βουλή ή απλά το ενδιαφέρον μας απέναντι τους είναι προσχηματικό;

Τελικά θέλουμε εκπροσώπους όλων των κοινωνικών τάξεων και ομάδων στην πολιτική και στους φορείς δημόσιας εξουσίας ή όχι;

Νομίζω πως η απάντηση και η επιδίωξη μας πρέπει να είναι η ισότιμη συμμετοχή των πολιτών με αναπηρία σε κάθε έκφανση της κοινωνικής ζωής συμπεριλαμβανομένης και της πολιτικής.

Δεν γνωρίζω το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο στην Κύπρο, αλλά η εκλογή ενός πολίτη με αναπηρία στη Βουλή, τουλάχιστον στην Ελλάδα, είναι μια δύσκολη υπόθεση. Τα εμπόδια τις πιο πολλές φορές είναι ανυπέρβλητα και ο αγώνας για την εκλογή του είναι άνισος. Με το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο, στο οποίο υπάρχει ασυμβίβαστο μεταξύ βουλευτικού αξιώματος και επαγγελματικής ιδιότητας, η πολιτεία ζητά από τους πολίτες με αναπηρία να εγκαταλείψουν τη δουλειά τους, στην περίπτωση που εκλεγούν Βουλευτές, και εφόσον δεν επανεκλεγούν, τους καλεί να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας, κάτι που για τους αρτιμελείς βουλευτές είναι ιδιαίτερα δύσκολο, πόσο μάλλον για τους βουλευτές με αναπηρία. Το

εύλογο ερώτημα που προκύπτει είναι τι κίνητρο δίνουμε τελικά σε έναν πολίτη με αναπηρία να εγκαταλείψει τη δουλειά του για να ασχοληθεί με την πολιτική;

Θεωρώ ότι όλα τα κόμματα και στην Ελλάδα και στην Κύπρο πρέπει με συγκεκριμένες πολιτικές να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή αυτών των ανθρώπων στην πολιτική. Χρειάζονται θετικές δράσεις και από την πολιτεία, ιδιαίτερα σε νομοθετικό επίπεδο.

Έχουμε μεγάλο δρόμο ώσπου η ισότιμη συμμετοχή των πολιτών με αναπηρία στην πολιτική να θεωρηθεί αυτονόητο δικαίωμα. Για να το πετύχουμε αυτό πρέπει να δουλεύουμε συγχρόνως σε πολλούς τομείς και πολλαπλά επίπεδα για να πετύχουμε το στόχο της άρσης των αρνητικών διακρίσεων. Τα προβλήματα που υπάρχουν λίγο πολύ είναι γνωστά. Νομίζω ότι δεν χρειάζεται να αναφερθώ σ' αυτά τώρα. Άλλωστε εύκολο είναι να εντοπίζεις τα προβλήματα, δύσκολο όμως είναι να τα λύνεις. Εδώ θα ήθελα να κάνω μια παρατήρηση, ως πρόεδρος της διακομματικής επιτροπής της ελληνικής βουλής για τα αναπηρικά θέματα. Θέλω να τονίσω ότι στην Ελλάδα τουλάχιστον, οδηγός σε αυτή την προσπάθεια πρέπει να είναι η δουλειά αυτής της επιτροπής. Μιας επιτροπής, η οποία συγκροτήθηκε με πρωτοβουλία της κυβέρνησης, και ιδιαίτερα του πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή. Η επιτροπή εξέδωσε τον περασμένο Μάιο την τελική της έκθεση. Αυτή η έκθεση περιέχει συγκεκριμένες προτάσεις που έχουν την στήριξη όλων των πολιτικών κομμάτων. Οι προτάσεις αυτές επιδιώκουν τους ίδιους στόχους με το «Πρόγραμμα Δράσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Ευρωπαϊκού Έτους Ίσων Ευκαιριών για Όλους - Για μια Δίκαιη Κοινωνία».

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ προτάσεις αυτής της έκθεσης όπως:

- Η ΣΥΣΤΑΣΗ μόνιμης επιτροπής στη Βουλή για τα αναπηρικά θέματα,
- Η ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ της υπάρχουσας νομοθεσίας που αφορά τα άτομα με αναπηρία,
- Ο ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ του νόμου 2643, που αφορά την επαγγελματική αποκατάστασή τους,

- Η ΑΜΕΣΗ λειτουργία του Εθνικού Παρατηρητηρίου για την Αναπηρία,
- Η ΘΕΣΠΙΣΗ Γενικής Γραμματείας Ειδικής Αγωγής,
- Η ΘΕΣΠΙΣΗ Γενικής Γραμματείας Ισότητας για την αναπηρία

είναι ορισμένες μόνο από τις πολιτικές που θα μπορούσαν να βελτιώσουν τη ζωή των πολιτών με αναπηρία στη χώρα μας. Είναι δράσεις που χρειάζονται πολιτική βούληση και διακομματική συναίνεση για την εφαρμογή τους.

Ο όρος «θετική δράση» (affirmative action) πρέπει να γίνει αντιληπτός και αποδεκτός και να εφαρμοσθεί τόσο από τα πολιτικά κόμματα και την πολιτεία όσο και από το εκπαιδευτικό σύστημα και προπαντός από τους εργοδότες.

Αγαπητοί φίλοι,

Θέλω να τονίσω κάτι. Η αναπηρία δεν είναι εμπόδιο από μόνη της. Εμπόδιο γίνεται από τις ανεύθυνες συμπεριφορές και διακρίσεις που υφίσταται καθημερινά. Είναι πολύ εύκολο να αλλάξουμε τις συνθήκες ζωής των πολιτών με αναπηρία στην χώρα μας, αρκεί να τους δούμε με μια διαφορετική ματιά: Όχι ως ασθενείς και αντικείμενα οίκτου, αλλά ως ισότιμους συμπολίτες μας.

Η άγνοια γύρω από τις ιδιαίτερες ανάγκες που μπορεί να έχει ο συνάνθρωπος μας με αναπηρία δημιουργεί μεγάλα προβλήματα. Δεν είναι μόνο ότι η ανάρμοστη συμπεριφορά των άλλων πληγώνει περισσότερο και από την πιο βάνουση αναπηρία. Οι αρνητικές διακρίσεις που πηγάζουν από την άγνοια για την πραγματική κατάσταση της αναπηρίας έχουν απαράδεκτες επιπτώσεις σε κάθε τομέα της δραστηριότητας και της ζωής των ατόμων με αναπηρία.

Για παράδειγμα, όταν η νομοθεσία χρησιμοποιεί τον όρο «ανίκανος για κάθε εργασία» ως συνώνυμο του «πολίτη με αναπηρία», η πολιτεία υποτιμά και απαξιώνει το δικαίωμα στην εργασία.

Όταν ο εργοδότης πιστεύει ότι ο άνθρωπος με αναπηρία είναι άχρηστος και ανίκανος, βάρος και μπελάς, πολύ απλά δεν θα τον εργοδοτήσει. Αν προσφέρει εργασία με το ζόρι, χωρίς συγκεκριμένα μέτρα «θετικής δράσης» και χωρίς «εύλογες προσαρμογές» στον εργασιακό χώρο, στην καλύτερη περίπτωση διατηρεί στο μισθολόγιο έναν δυστυχημένο που δεν μπορεί να αξιοποιήσει τις ικανότητες του, και στη χειρότερη περίπτωση βρίσκει σύντομα δικαιολογίες για να τον απολύσει. Η συνειδητοποίηση αυτής της πραγματικότητας είναι προϋπόθεση για οποιαδήποτε αλλαγή προς την κατεύθυνση των ίσων ευκαιριών.

Δυσκολότερο απ' όλα είναι να αλλάξει η αντίληψη ότι οι πολίτες με αναπηρία είναι ανίκανοι να συμμετέχουν με νόημα στα κοινά και την πολιτική. Ως ένα σημείο έχει γίνει πλέον αντιληπτό ότι τα άτομα με αναπηρία και οι οικογένειές τους είναι εν δυνάμει ψηφοφόροι. Το δικαίωμα του εκλέγειν δεν αμφισβητείται πια. Οι ευκαιρίες όμως που δίνονται ή δεν δίνονται για την εξάσκηση αυτού του δικαιώματος είναι από μόνο του μεγάλο ζήτημα και θέμα για μια άλλη ομιλία. Το δικαίωμα όμως του εκλέγεσθαι τουλάχιστον στην Ελλάδα δεν μπορεί να ασκηθεί επί ίσοις όροις, γιατί οι ευκαιρίες για έναν προεκλογικό αγώνα διεκδίκησης αξιωμάτων απέχουν πολύ από το να είναι ίσες.

Για να δώσουμε κάποιες ευκαιρίες πρέπει να ληφθούν μέτρα θετικής δράσης. Ως ένα παράδειγμα «θετικής δράσης» θα μπορούσε να θεωρηθεί και ο θεσμός του ψηφοδέλιου επικρατείας στην Ελλάδα. Για παράδειγμα εγώ είμαι βουλευτής σήμερα με την επιλογή του Πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή, ο οποίος στις εκλογές του 2004 με τίμησε με μία από τις εκλόγιμες θέσεις στο ψηφοδέλτιο επικρατείας της Νέας Δημοκρατίας. Θα ήθελα να αναφερθώ στη διάταξη του άρθρου 54 παρ. 3 του Συντάγματος, που συζητήθηκε πρόσφατα στην ελληνική Βουλή κατά τη διαδικασία αναθεώρησης του συντάγματος. Ως γνωστό η Νέα Δημοκρατία πρότεινε το διπλασιασμό του αριθμού των Βουλευτών Επικρατείας από το 1/20 στο 1/10 του όλου αριθμού των Βουλευτών. Η πρόταση αυτή δεν ψηφίστηκε τελικά αλλά η σημασία της παραμένει. Θα ήθελα εδώ να σημειώσω ότι πολλοί συνάδελφοι βουλευτές θεωρούν ότι με την αναθεώρηση της διάταξης πλήττεται η αρχή της αντιπροσωπευτικότητας του πολιτικού μας

συστήματος. Δεν συμφωνώ με αυτή την άποψη. Εγώ πιστεύω ότι η αντιπροσωπευτικότητα δεν υπηρετείται μόνο με το σταυρό προτίμησης. Δεν μπορώ να κατανοήσω γιατί είναι πιο αντιπροσωπευτικό να μην έχουμε βουλευτές με αναπηρία στο κοινοβούλιο.

Από την μεταπολίτευση μέχρι σήμερα (33 χρόνια) έχουν περάσει για παράδειγμα μόνο 2 βουλευτές με βαριά αναπηρία από τη Βουλή, συγκεκριμένα δύο τυφλοί βουλευτές. Και αυτό όταν το 10% του πληθυσμού αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα σοβαρής αναπηρίας, και ενδιαφέρεται για την άμεση επίλυση των προβλημάτων των πολιτών με αναπηρία ο μίσος περίπου πληθυσμός, αν συμπεριλάβουμε και τα μέλη των οικογενειών. Είναι φανερό ότι δεν μιλάμε για ίσες ευκαιρίες όταν ένας πολίτης με σοβαρή αναπηρία προσπαθήσει να διεκδικήσει σταυρούς προτίμησης σε μεγάλες εκλογικές περιφέρειες. Για να μην παρεξηγηθώ, πρέπει να τονίσω ότι επιδίωξη μας δεν είναι να ανατρέψουμε ούτε τη λογική του σταυρού προτίμησης, ούτε την ομαλή λειτουργία του πολιτικού μας συστήματος, όπως ισχύει σήμερα.

Για να εκλεγεί κάποιος βουλευτής, κριτήριο δεν θα πρέπει να είναι η αναγνωσιμότητα, η περιφορά σε τηλεοπτικά κανάλια ή η στενή σχέση με κομματικούς μηχανισμούς.

Με το ψηφοδέλτιο επικρατείας θα ανοίγουν οι πόρτες της πολιτικής σε σημαντικές προσωπικότητες καταξιωμένες στην κοινωνία, με πολύτιμη εμπειρία, γνώση και διάθεση να προσφέρουν στα κοινά, αλλά και σε ανθρώπους που δεν θα είχαν καμία ευκαιρία να συμμετάσχουν στα κέντρα λήψης αποφάσεων, όπως είναι η βουλή, λόγω αντικειμενικών δυσκολιών, που αντιμετωπίζουν εξαιτίας κάποιας βαριάς αναπηρίας. Για να γίνει αυτό πιο κατανοητό, αρκεί να σκεφθούμε πόσο προσβάσιμο είναι το δομημένο περιβάλλον σε άτομα με αναπηρικά αμαξίδια ή σε τυφλούς. Η σημασία της συμμετοχής των πολιτών με αναπηρία στα κέντρα λήψης αποφάσεων εμπεριέχεται στο σύνθημα «όχι χωρίς εμάς για μας». Η συμμετοχή των πολιτών με αναπηρία είτε στην τοπική αυτοδιοίκηση είτε στο κοινοβούλιο κάθε χώρας είναι επιταγή της διακήρυξης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και του 2007 ως Ευρωπαϊκού Έτους ίσων ευκαιριών.

Ολοκληρώνοντας, καλό θα είναι να ακούσουμε τι μας προτρέπει η διακήρυξη του ΟΗΕ για τη συμμετοχή των πολιτών με αναπηρία στην πολιτική και δημόσια ζωή εν γένει.

«Άρθρο 29: Συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή.

Τα κράτη και τα κόμματα θα εγγυώνται σε άτομα με αναπηρία πολιτικά δικαιώματα και την ευκαιρία να τα απολαμβάνουν ισότιμα με τους λοιπούς πολίτες, και αναλαμβάνουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν τα εξής:

α. Να εξασφαλίσουν ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να συμμετέχουν πλήρως και αποτελεσματικά στην πολιτική και δημόσια ζωή ισότιμα με τους άλλους, άμεσα ή μέσω εκπροσώπων που έχουν εκλεγεί ελεύθερα. Το δικαίωμα και η ευκαιρία για άτομα με αναπηρία στο εκλέγειν και το εκλέγεσθαι συμπεριλαμβάνει, μεταξύ άλλων, και τα εξής:

i. Πρέπει να διασφαλίζεται ότι οι διαδικασίες ψηφοφορίας, οι χώροι και το εκλογικό υλικό είναι κατάλληλα, προσβάσιμα, εύκολα στην κατανόηση και στη χρήση.

ii. Πρέπει να προστατεύεται το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να ψηφίζουν με μυστική ψηφοφορία, σε εκλογές και δημοψηφίσματα χωρίς εκφοβισμό, να βάζουν υποψηφιότητα και να εξασκούν αποτελεσματικά το αξίωμα τους και κάθε δημόσιο λειτουργήμα σε όλη την κυβερνητική ιεραρχία. Πρέπει να διευκολύνονται με τη χρήση βοηθημάτων και νέων τεχνολογιών, όπου αυτό είναι απαραίτητο.

iii. Πρέπει να εγγυώνται την ελευθερία έκφρασης της βούλησης των ατόμων με αναπηρία ως εκλογείς, και για την εκπλήρωση αυτού του στόχου, όπου είναι απαραίτητο, κατόπιν δικής τους αίτησης να τους επιτρέπεται βοήθεια για να εξασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγειν από άτομο της δικής τους επιλογής.

β. Πρέπει να διαμορφώνεται ενεργά ένα περιβάλλον στο οποίο άτομα με αναπηρία να μπορούν πλήρως και αποτελεσματικά να συμμετέχουν στα κοινά χωρίς διακρίσεις και ισότιμα με τους άλλους, και πρέπει να ενθαρρύνεται η συμμετοχή τους στη δημόσια ζωή ως ακολούθως:

- i. Με συμμετοχή σε μη κυβερνητικές οργανώσεις και συνδέσμους που ασχολούνται με τη δημόσια και πολιτική ζωή της χώρας και να συμμετέχουν σε δραστηριότητες, και τη διοίκηση πολιτικών κομμάτων.
- ii. Πρέπει να μπορούν να δημιουργούν οργανώσεις για άτομα με αναπηρία, να συμμετάσχουν σ' αυτές και να εκπροσωπούν άτομα με αναπηρία σε διεθνή, εθνικά, περιφερειακά και τοπικά πλαίσια.

Το εκλέγειν και το εκλέγεσθαι και η ισότιμη συμμετοχή στην πολιτική για τους πολίτες με αναπηρία είναι κύριος στόχος για τη διεθνή κοινότητα. Είμαι σίγουρη ότι και η σημερινή ημερίδα θα συντελέσει στην καλύτερη κατανόηση αυτού του μεγάλου ζητήματος.

Σας ευχαριστώ.